

Av. Tahsin HATİPOĞLU

**MEDENİ YARGILAMA
HUKUKUNDA DELİL
SÖZLEŞMELERİ**

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	VII
İÇİNDEKİLER.....	IX
KISALTMALAR DİZİNİ.....	XV
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

DELİL SÖZLEŞMESİ KAVRAMI ve DELİL SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

I. DELİL SÖZLEŞMESİNİN TANIMI.....	5
A. Genel Olarak İspat ve Delil	5
B. Kavram Olarak Delil Sözleşmesi	14
C. Delil Sözleşmesinin Konusu ve Amacı.....	17
II. DELİL SÖZLEŞMESİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ.....	19
A. Usul İşlemi – Hukuki İşlem Ayrımı.....	19
B. Usul İşlemlerinin Türleri.....	24
1. Mahkeme Usul İşlemleri.....	24
2. Taraf Usul İşlemleri.....	25
a. Genel Olarak.....	25
b. Taraf Usul İşlemlerinin Çeşitleri	26
i. Tek Yanlı Taraf Usul İşlemleri.....	27

ii. İki Yanlı Taraf Usul İşlemleri (Usul Sözleşmeleri)	28
C. Delil Sözleşmesinin Niteliği: Usul Sözleşmesi.....	31
III. DELİL SÖZLEŞMESİNİN MEDENİ YARGILAMA	
İLKELERİ VE SENETLE İSPAT KURALI BAKIMINDAN	
DEĞERLENDİRİLMESİ	33
A. Delil Sözleşmesinin Bazı Medeni Yargılama İlkeleri	
Bakımından Değerlendirilmesi	33
1. Tasarruf İlkesi.....	33
2. Taraflarca Getirilme İlkesi.....	36
3. Hâkimin Davayı Aydınlatma Ödevi.....	41
4. Delil Sözleşmesinin İlkeler Bakımından Değerlendirilmesi	46
B. Delil Sözleşmesinin Senetle İspat Kuralı Bakımından	
Değerlendirilmesi.....	47
1. Genel Olarak Senetle İspat ve Senede Karşı Senetle	
İspat Kuralı.....	47
2. Delil Sözleşmesinin Senetle İspat Kuralı Bakımından	
Değerlendirilmesi.....	54
IV. DELİL SÖZLEŞMESİNİN SÖZLEŞME YAPMA	
ÖZGÜRLÜĞÜ BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ.....	55
A. Genel Olarak Usul Hukukunda Sözleşme Yapma Özgürlüğü	55
B. Delil Sözleşmesinin Sözleşme Yapma Özgürlüğü	
Bakımından Değerlendirilmesi	59

İKİNCİ BÖLÜM

DELİL SÖZLEŞMESİNİN KURULMASI, ÇEŞİTLERİ ve ETKİSİ

I. DELİL SÖZLEŞMESİNİN KURULMASI.....	61
A. Delil Sözleşmesinin Şekli	61
1. Delil Sözleşmesinin Yazılı Olarak Kurulması	62
2. Delil Sözleşmesinin Sözlü Olarak (İkrar Edilerek)	
Kurulması.....	67

3. Delil Sözleşmesinin Mahkeme Huzurunda Kurulması	69
a. Tutanağa Geçirilecek İmzalı Beyanla Delil Sözleşmesi Kurulması	70
b. Tanık Dinletilmesine Muvafakat Yoluyla Delil Sözleşmesi Kurulması	71
i. Tanık Dinletilmesine Muvafakatin Şartları.....	71
ii. Tanık Dinletilmesine Muvafakatin Delil Sözleşmesi Olarak Nitelendirilip Nitelendirilemeyeceği Meselesi.....	74
B. Delil Sözleşmesinin Geçerlilik Şartları.....	76
1. Uyuşmazlık Bakımından Belirlilik.....	76
2. Deliller Bakımından Belirlilik.....	77
3. Taraflarca Getirilme İlkesine Tabi Bir Davaya.....	79
II. DELİL SÖZLEŞMESİNİN TÜRLERİ.....	81
A. Delil Sözleşmesinin Türlerine Yönelik Görüşler.....	81
B. Delil Sözleşmesinin Türleri	85
1. Daraltıcı Etkili Delil Sözleşmeleri.....	85
a. Daraltıcı Etkili Delil Sözleşmeleri Hakkında Genel Bilgi.....	85
b. Daraltıcı Etkili Delil Sözleşmesinin Özel Bir Türü: Hakem-Bilirkişi Sözleşmesi	91
i. Hakem-Bilirkişi Sözleşmesi Hakkında Genel Bilgi ..	91
ii. Hakem-Bilirkişi Sözleşmesinin Hukuki Niteliği.....	95
2. Genişletici Etkili Delil Sözleşmeleri.....	98
III. DELİL SÖZLEŞMESİNİN ETKİSİ.....	100
A. Delil Sözleşmesinin Hâkim Tarafından Resen Gözetilip Gözetilemeyeceği Sorunu	100
B. Delil Sözleşmesinin Tarafları ve Hâkimi Bağlaması	102
C. Delil Sözleşmesine Konu Delillerin Hâkim Tarafından Değerlendirilmesi (Delil Sözleşmesi İle Kesin Delil Yaratılıp Yaratılamayacağı Sorunu)	105
D. Yemin Teklifinin Kabulünün Delil Sözleşmesi Olarak Nitelendirilip Nitelendirilemeyeceği Sorunu.....	108

E. Delil Sözleşmesi Hükümlerinin Zaman Bakımından Uygulanması.....	110
--	-----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM DELİL SÖZLEŞMESİ AKDETME ÖZGÜRLÜĞÜNÜN SINIRLARI

I. DELİL SÖZLEŞMESİ AKDETME ÖZGÜRLÜĞÜNÜN YARGILAMA HUKUKU BAKIMINDAN SINIRI: İSPAT HAKKINA AYKIRI SÖZLEŞME YAPMA YASAĞI (HMK M.193/2).....	115
A. İspat Hakkı ve Sınırlandırılması.....	115
1. İspat Hakkı Kavramı	115
a. İspat Hakkının Tanımı ve Kanuni Dayanakları	115
b. İspat Hakkının Hukuki Niteliği	124
2. İspat Hakkının Sınırlandırılması ve Sınırlandırmanın Anayasal Denetimi.....	126
B. Delil Sözleşmesi Yoluyla İspat Hakkının Sınırlandırılması.....	133
1. HUMK Döneminde Delil Sözleşmesi Yoluyla İspat Hakkının Sınırlandırılması	133
2. HMK Döneminde Delil Sözleşmesi Yoluyla İspat Hakkının Sınırlandırılması	137
a. HMK 193/2 Hükmüne Yönelik Görüşler	137
b. HMK m. 193/2 Hükmünün Sonuçları.....	140
3. Delil Sözleşmesi Yoluyla İspat Hakkının Sınırlandırılmasında Kullanılacak Ölçüte Dair Değerlendirme	144
II. DELİL SÖZLEŞMESİ AKDETME ÖZGÜRLÜĞÜNÜN MADDİ HUKUK BAKIMINDAN SINIRI: GENEL İŞLEM KOŞULUNA AYKIRI SÖZLEŞME YAPMA YASAĞI	146
A. Genel İşlem Koşulu Kavramı.....	146
1. Genel İşlem Koşulunun Tanımı ve Unsurları.....	146

2. Genel İşlem Koşulunun Yasal Dayanakları.....	150
3. Genel İşlem Koşulunun Yargısal Denetimi.....	153
a. Yürürlük Denetimi.....	153
b. Yorum Denetimi.....	156
c. İçerik Denetimi.....	157
B. Genel İşlem Koşulu Hükümlerine Aykırı Delil Sözleşmelerinin Geçerliliği Bakımından Değerlendirme	159
SONUÇ	163
KAYNAKÇA	169